FINANSSIVALVONTA
FINANSINSPEKTIONEN
FINANCIAL SUPERVISORY AUTHORITY

26.10.2017

Julkinen
FIVA 1/01.01.01/2017

Lakivaliokunnalle

Lausunto U56/2017 vp maksuvälinerikokset ja virtuaalivaluutat

Finanssivalvonta kiittää lausuntomahdollisuudesta. Lausunto on valmisteltu yhteistyössä Suomen Pankin kanssa. Toteamme lausuntona seuraavaa:

Maksuvälineen määritelmä

Maksuvälineen määritelmä kattaisi 2 artiklan säännösten nojalla virtuaalivaluutat, joilla tarkoitettaisiin digitaalisia arvonkantajia, jotka eivät ole keskuspankin tai viranomaisen liikkeeseen laskemia ja joita ei välttämättä ole kytketty paperirahaan mutta jotka luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt hyväksyvät maksuvälineenä ja joita voi siirtää, varastoida tai myydä sähköisesti. Määritelmä on sama kuin komission ehdotuksessa viidenneksi rahanpesudirektiiviksi. Ehdotuksen perustelujen mukaan määritelmät tulisi pitää yhtenevinä.

Suomen Pankin selvityksen mukaan erilaiset virtuaalivaluutat eivät ole laillisia maksuvälineitä missään maassa, mutta niihin voi kohdistua muunlaista sääntelyä. Keskuspankin rooli digivaluutan mahdollisena liikkeeseenlaskijana ja siihen liittyvät lukuiset juridiset kysymykset sekä virtuaalivaluuttojen juridisen luonteen arviointi olisivat erikseen selvitettävä kysymys.

Euroopan keskuspankki (EKP) on esittänyt lausunnossaan (CON/2016/49)[1] muutoksia alkuperäiseen komission rahanpesudirektiiviehdotuksen määritelmään. EKP:n mukaan virtuaalivaluutta tulisi mieluummin määritellä vaihdon välineeksi kuin maksuvälineeksi, sillä niillä voi olla muitakin käyttötarkoituksia kuin maksaminen. Käsityksemme mukaan tällä hetkellä virtuaalivaluuttojen pääasiallinen käyttökohde on maksamisen sijaan spekulatiivinen sijoittaminen. Kannatamme kuitenkin U-kirjeestä ilmenevää kantaa, jonka mukaan maksuvälinerikokset pitäisi sinänsä määritellä teknologianeutraalisti.

Virtuaalivaluuttojen käyttö maksamisessa

Finanssivalvonnan ja Suomen Pankin käsityksen mukaan virtuaalivaluuttojen, kuten niistä tällä hetkellä tunnetuimman eli bitcoinin, käyttö maksamisessa on vähäistä. Tietomme mukaan kuluttajat voivat maksaa bitcoinilla muutamissa yksittäisissä vähittäiskaupoissa tai ravintoloissa. Yksittäisen bitcoin-vähittäismaksutapahtuman toteuttaminen on myös hidasta. Bitcoin-maksamista testanneet ovat todenneet maksutapahtuman läpiviennin kestävän vähintään minuutteja, mikä vaikeuttaa bitcoinin käyttöä tavanomaisissa kassatapahtumissa.

[1] EKP:n lausunto rahanpesudirektiivin luonnoksesta: https://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/date/2016/html/act_14080_amend.en.html

Bitcoin on suunniteltu siten, että koko järjestelmässä pystytään toteuttamaan vain 7 maksutapahtumaa sekunnissa. Tämän vuoksi bitcoin ei voi nykyisellään muodostua suurten maksutapahtumamäärien toteutustavaksi.[2] Nähtäväksi jää, syntyykö tulevaisuudessa sellaisia virtuaalivaluuttoja, joiden avulla olisi teknisesti mahdollista toteuttaa suurempia maksutapahtumamääriä sekuntia kohden, mutta toistaiseksi sellaisia ei ole vähittäiskaupan käytössä.

Virtuaalivaluuttoja käytetään tietojemme mukaan jonkin verran yritysten välisessä maksamisessa kansainvälisessä, erityisesti Kiinaan suuntautuvassa kaupassa. Tällöin maksut siirtyvät ostajalta myyjälle nopeammin kuin tavanomaisten maksujärjestelmien kautta. Kauppojen arvo määritetään pääsääntöisesti muuna valuuttana, kuten dollareina, mutta maksut siirretään bitcoineina.

Kiinnostus virtuaalivaluuttoihin sijoittamista kohtaan vaikuttaa kasvaneen viime aikoina. Tämä selittynee bitcoin-kurssin kehityksellä viime kuukausina. Markkinoilla toimii virtuaalivaluuttapörssejä, joissa sijoittajat voivat vaihtaa virtuaalivaluuttoja toiseen, sekä kauppapaikkoja, joissa voidaan ostaa ja myydä virtuaalivaluuttoja. Edellä mainitut tahot ovat tulossa ehdotetun viidennen rahanpesudirektiivin myötä sääntelyn soveltamisalan piiriin.

U-kirjeluonnoksen sivulla 8 todetaan, että erilaisten virtuaalivaluuttojen käytön voidaan olettaa yleistyvän tulevaisuudessa. Finanssivalvonta ja Suomen Pankki eivät edellä mainituista syistä yhdy täysin tähän näkemykseen. Tällä hetkellä vaikuttaa siltä, että virtuaalivaluutat ovat ensisijaisesti spekulatiivisen sijoittamisen kohde ja niiden käyttö maksamisessa on toissijaista.

Finanssivalvonta

Erja Rautanen
Johtava neuvonantaja

Hanna Heiskanen
Johtava digitalisaatioasiantuntija

[2] Bitcoinin tekninen toiminta: https://bitcoin.org/bitcoin.pdf